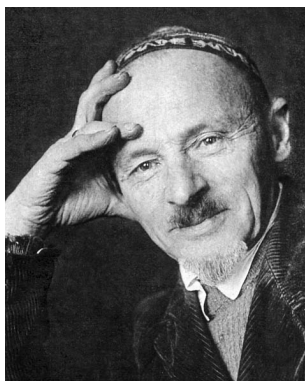

Н. Г. Ковпаненко

Кузьмін Євген Михайлович

КУЗЬМІН Євген Михайлович (01. 01. 1868, Київ, за ін. даними – 10(22). 10. 1871, м. Люцерн, Швейцарія – 19. 12, за ін. даними – 09. 07. 1942, м. Казалінськ Кзил-Ордин. обл., Казахстан) – історик мистецтва, художній критик, публіцист, педагог. Член Укр. наук. та літ.-артист. т-в у Києві. У Києві закін. реал. (1889) та піхотне юнкер. (1891) училища, рисув. школу М. Мурашка (1893). Працював викл. військ. училища (1902–06); від 1913 читав курс історії мистецтва у худож. студії О. Мурашка, видавав ж. «Рыцарь»; 1914–25 (з перервою) – викладач Вищого муз.-драм. інституту; співпрацював із худож.-пром. і наук. музеєм (усі – Київ). Від 1908 брав активну участь у діяльності Київ. відділ. Рос. теософ. товариства (1920–23 – його голова). Учасник міжнар. конгресів теософів у Будапешті (1908) та Стокгольмі (1912). Член редколегії ж. «Вѣстникъ теософіи». 1917 читав лекції з естетики в студії «Молодий театр» Леся Курбаса. 1919 заарешт. за звинуваченням у співпраці з офіцерами армії А. Денікіна. 1926 заарешт. удруге за теософ. діяльність, ув'язн. на 10 діб. Змушений залишити викладац. роботу, працював у Київ. філії Укр. товариства пролетар. туризму і екскурсій, архіт. майстерні Київ. міськради. 1937 заарешт. утретє, за звинуваченням в актив. участі у контррев. організації серед теософів та проведення шпигун. роботи на користь фашист. держав 22 вересня 1938 засудж. до заслання на 5 р. у Казахстан. Автор публікацій про сучасне йому художнє життя Києва, проблеми розвитку нац. культури, худож. освіти. Вивчав староукр. образотворче і декор.-ужитк. мистецтво (іконопис, портрет, мемор. пластику, різьблення, кераміку, килимарство), пам'ятки Києва. Першим порушив питання про необхідність систем. дослідж. і збереження культур. спадщини 16–18 ст. як доби розквіту нац. худож. культури (ст. «Несколько слов о южнорусском искусстве и задачах его исследования» // «КС», 1900, т. 71). Автор перших

узагальнюючих розвідок про укр. живопис та скульптуру 17 ст. Досліджував живописну та графічну спадщину Т. Шевченка, творчість Г. Нарбута, А. Петрицького, Ю. Михайліва, О. Мурашка. Реабіліт. 1989. Ім'я К. зазначено на пам'ятнику «Художники – жертви репресій» у Києві (1996). Історик В. Ульяновський упорядкував і видав його праці у кн. «Київ, которого не знают» (К., 2014).

Основні праці

Т. Г. Шевченко как живописец и гравер // Искусство и художествѣн. пром-сть. 1900. № 3; Несколько соображений по поводу уничтоженных и уцелевших памятников старины в Киево-Печерской лавре // Там само. № 17; Из Киева (25-летие рисовальной школы Мурашко) // Там само. 1901. № 4; Украинский ковер // Старые годы. 1908. № 5; От XVII к XVIII веку: О некоторых памятниках южнорусского прикладного искусства // Там само. 1909. № 7–9; Искусство в Киеве // Аполлонъ. 1910. № 6; Тарас Григорьевич Шевченко // Искусство, живопись, графика, художествѣн. пѣчатъ. 1911. № 2, 3; Межигорский фаянс // Там само. № 6–7; Украинская живопись XVII века // Грабарь И. История русского искусства. Москва, [1914]. Т. 6. Глава 14; Нарбут і завдання графіки // ЧШ. 1927. № 3; Олександр Мурашко // Там само. 1928. № 11, 12; Майстерність гончаря на Україні // Життя і революція. 1928. Кн. 10; Юхим Михайлів // Там само. Кн. 11; Київські надгробки // Київ. збірники історії й археології, побуту й мистецтва. 1931. Зб. 1.

Рекомендована література

1. Долденко О. Кузьмін Є. і Яремич С. – дослідники українського мистецтва // Декор. мистецтво і дизайн: Нац. традиції й актуал. пробл. Зб. мат. К., 2001;
2. Ковпаненко Н. Г. Є. М. Кузьмін як дослідник пам'яток українського образотворчого мистецтва // Історія України: Маловідомі імена, події, факти: Зб. ст. К., 2001. Вип. 17;
3. Ременяка О. Євген Кузьмін // Сучасні пробл. дослідж., реставрації та збереження культур. спадщини: Зб. наук. пр. К., 2010. Вип. 7.

Бібліографічний опис:

Кузьмін Євген Михайлович / Н. Г. Ковпаненко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-51021>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).